

Sygn. akt III UK 123/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Piotr Prusinowski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania S. W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 14 maja 2019 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 18 stycznia 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 18 stycznia 2018 r. oddalił apelację Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w J. wniesioną od wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 20 marca 2017 r., w którym zmieniono decyzję organu rentowego z dnia 22 grudnia 2016 r. w ten sposób, że przyznano S. W. prawo do emerytury od dnia 31 października 2016 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że S. W. urodził się w dniu 13 stycznia 1954 r. W okresie od dnia 13 stycznia 1970 r. do dnia 14 lipca 1974 r. pracował w gospodarstwie rolnym rodziców położonym w miejscowości P.. W dniu 15 lipca 1974 r. wnioskodawca podjął pracę w [...] „N.” Spółka z o.o. w J. i pracował tam do dnia 30 kwietnia 1996 r.

W ocenie organu rentowego na dzień 1 stycznia 1999 r. wnioskodawca udowodnił 25 lat okresów składkowych, jednak nie legitymuje się wymaganym 15 letnim stażem pracy w szczególnych warunkach (zaliczano mu jedynie 14 lat, 4 miesiące i 2 dni). W sprawie było bezsporne, że w okresie zatrudnienia po dniu 14 listopada 1991 r. wnioskodawca przebywał na zwolnieniach lekarskich (okresy te Sąd szczegółowo wskazał), za które otrzymał wynagrodzenie lub zasiłek chorobowy. Uznanie tych okresów za pracę w szczególnych warunkach decydowało o spełnieniu warunku posiadania 15 lat pracy kwalifikowanej.

Sąd Okręgowy podniósł, iż zgodnie z treścią art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) - dalej jako ustawa emerytalna - przy ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Interpretując powyższy przepis Sąd Okręgowy zauważył, że skoro wszedł on w życie w dniu 1 lipca 2004 r., to określona w nim zasada nie może mieć zastosowania do sytuacji wnioskodawcy, w odniesieniu do którego oceniane jest, czy spełnił warunki dotyczące stażu pracy (zarówno ogólnego jak i stażu pracy w szczególnych warunkach) na koniec grudnia 1998 r. Sąd Okręgowy powołał się na ugruntowane stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone m.in. w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11. Mając powyższe na względzie, Sąd pierwszej instancji wskazał, że staż pracy w szczególnych warunkach wnioskodawcy winien być ustalony z uwzględnieniem okresów pobierania zasiłków chorobowych, a to oznacza, że spełnił on kryteria do przyznania prawa do emerytury.

Sąd Apelacyjny nie podzielił apelacji organu rentowego. Zaznaczył, że uznaje za wystarczające ustalenia faktyczne poczynione w sprawie. Zaakceptował też ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji. Sąd odwoławczy przywołał treść art. 184 ust. 1 i 2 ustawy emerytalnej, a także § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). W jego ocenie nie było podstaw do wyłączenia ze stażu pracy w szczególnych warunkach okresów pobierania przez wnioskodawcę zasiłku chorobowego po dniu 15 listopada 1991 r. (od 22.06.1992 r. do 17.07.1992 r., od 24.02.1993 r. do 15.03.1993 r., od 26.05.1993 r. do 25.07.1993 r., od 16.02.1994 r. do 04.03.1994 r., od 08.07.1994 r. do 05.09.1994 r., od 27.01.1995 r. do 24.02.1995 r., od 21.03.1995 r. do 04.08.1995 r., od 05.08.1995 r. do 11.12.1995 r., od 01.02.1996 r. do 29.07.1996 r.), z powołaniem się na treść art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej. Przyjmując to założenie, Sąd odwoławczy uznał, że wnioskodawca spełnia kryterium przepracowania 15 lat w warunkach szczególnych.

W ocenie Sądu drugiej instancji (w odwołaniu się do uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 kwietnia 2010 r., II UK 313/09, OSNP 2011 nr 19-20, poz. 260) istota problemu sprowadza się do określenia wzajemnego stosunku art. 184 i 32 ust. 1a ustawy emerytalnej i dotyczy funkcjonowania zasady *lex posterior derogat priori* w obliczu ochrony praw nabytych. Problem ten zarysował się w związku ze zmianami wprowadzonymi do art. 32 ustawy emerytalnej, określającego warunki nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na skutek dodania do przepisu ust. 1a, co uczyniono ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 1 lipca 2004 r. Ustawodawca wprowadzając zmiany pojęcia „zatrudnienia w szczególnych warunkach i w szczególnym charakterze” nie uchwalił przepisów międzyczasowych w związku z czym zakres stosowania art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej był przedmiotem skargi konstytucyjnej opartej na zarzucie jego niezgodności z art. 2 i 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06 (OTK-A 2008 nr 6, poz. 106) wskazał, iż ustawodawca, wprowadzając do

art. 32 ustawy emerytalnej nowy ust. 1a nie zawarł przepisów intertemporalnych, tym samym wprowadzona modyfikacja może mieć zastosowanie tylko wobec osób, które nabyły prawo do wcześniejszej emerytury dopiero po wejściu w życie tej nowelizacji. W takiej sytuacji nie można mówić o naruszeniu praw nabytych, ponieważ kwestionowany przepis nie ma zastosowania wobec osób, które przed jego wejściem w życie nabyły prawo do wcześniejszej emerytury na warunkach art. 32 ustawy emerytalnej. Przyjęty w nowej zasadzie zakaz zaliczania do okresu zatrudnienia w warunkach szczególnych okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jest wyrazem skorzystania przez ustawodawcę ze swobody w regulowaniu stosunków prawnych. W tym przypadku ustawodawca odniósł się do momentu wejścia w życie ustawy wprowadzającej rozróżnienie w okresach zatrudnienia na okresy składkowe i nieskładkowe (15 listopada 1991 roku wejście w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent).

Celem przepisu art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS było utrzymanie uprawnień emerytalnych dla wszystkich, którzy w chwili wejścia w życie ustawy spełniają warunki przejścia na emeryturę, z wyjątkiem wieku emerytalnego. Przyjęte w art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej różnicowanie okresów wykonywania pracy w szczególnych warunkach nawiązuje do daty wejścia w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytury i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 107, poz. 450 ze zm.), w której poprzednia definicja okresu pracy w szczególnych warunkach pozostała niezmieniona. Okres tej pracy obejmował zarówno okresy składkowe, jak i okresy nieskładkowe, jeżeli mieściły się one w okresie wykonywania pracy zgodnie z umową o pracę. Takie stanowisko zajął Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 27 listopada 2003 r., III UZP 10/03, stwierdzając, że do okresu pracy w szczególnych warunkach wlicza się okresy zasiłku chorobowego w czasie trwania stosunku pracy przypadające po dniu wejścia w życie ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent. W konsekwencji utrwalili się w judykaturze poglądy, że w art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej ustawodawca wprowadził istotną zmianę w stanie prawnym, w którym niemożliwe było w drodze wykładni ustalenie zasady pomijania w okresie

ubezpieczenia okresów niezdolności do pracy z powodu choroby, oraz że art. 32 ust. 1a ustawy nie ma zastosowania do oceny nabycia prawa do emerytury przed dniem 1 lipca 2004 r. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2005 r., II UK 219/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 361 oraz II UK 215/04, OSNP 2005 nr 22, poz. 360 oraz z dnia 7 lutego 2006 r., I UK 154/05, niepublikowany). Problem zaliczania do stażu pracy w szczególnych warunkach okresów wcześniejszych (okresów zatrudnienia) sprzed 15 listopada 1991 r., ustawodawca rozstrzygnął przez wyłączenie ich z regulacji art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej. W tej sytuacji pogląd, że zastosowanie art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej do osób, które przed dniem 1 lipca 2004 r. nie spełniły wszystkich warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury nie narusza konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości społecznej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2007 r., III UK 51/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 328 i z dnia 21 maja 2009 r., II UK 370/08, niepublikowany), można uznać za trafny tylko jako rozumiany w ten sposób, że chodzi o „wszystkie warunki” przewidziane w art. 184 ustawy.

W ocenie Sądu odwoławczego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 lipca 2008 r., K 33/06, nie dotyczy osób, które są objęte regulacją zawartą w art. 184 ustawy emerytalnej. Wobec nich bowiem podana norma art. 184 ustawy stwarza stan ekspektatywy prawa podmiotowego polegającego na spełnieniu się części stanu faktycznego do nabycia prawa. Sytuację podmiotów korzystających z regulacji zawartej w art. 184 ustawy utrwalił sam ustawodawca wskazując na możliwość ubiegania się o świadczenie przez osoby, które na dzień 1 stycznia 1999 r. spełniły warunki zarówno stażu ogólnego jak i stażu pracy w warunkach szczególnych i zadeklarował im przyszłe prawo do emerytury zobowiązując się do powstrzymania od jakiegokolwiek ingerencji w to istniejące tymczasowe prawo. Ta gwarancja ustawowa nie może zostać naruszona poprzez dokonanie wykładni sugerowanej przez organ rentowy, a dotyczącej wymogu stosowania art. 32 ust. 1a ustawy i tym samym dokonywania ponownej analizy posiadania przesłanki stażowej przed 1 stycznia 1999 r. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że powyższa wykładnia znalazła odzwierciedlenie w licznych wyrokach Sądu Najwyższego (z dnia 13 lipca 2011 r., I UK 12/11; z dnia 18 maja 2012 r. oraz z dnia 19 listopada 2013 r., I UK 257/13). Wykazanie więc w dniu 1 stycznia 1999 r. określonego w

art. 184 ustawy emerytalnej okresu wykonywania pracy w szczególnych warunkach wyłącza ponowne ustalenie tego okresu po osiągnięciu wieku emerytalnego, według zasad wynikających z art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy emerytalnej w wersji obowiązujących po dniu 1 lipca 2004 r.

Skargę kasacyjną wywiódł Zakład Ubezpieczeń Społecznych, zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucając mu naruszenie art. 32 ust. 1a w związku z art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ich błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze zalicza się okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w sytuacji gdy prawidłowa wykładnia prowadzić winna do wniosku, iż okresy niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia chorobowego, nie są okresami pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Z uwagi na zgłoszony zarzut skarżący domagał się uchylenia wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, ewentualnie skasowania wyroków Sądu pierwszej oraz drugiej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy, czyli oddalenie odwołania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie jest trafna.

Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (a także uzasadnienie podstawy kasacyjnej) prowadzi do wniosku, że w ocenie organu rentowego z przepisów obowiązujących na dzień 1 stycznia 1999 r. możliwe jest wyinterpretowanie, iż na poczet pracy w szczególnych warunkach nie zalicza się okresów niezdolności do pracy, za które wypłacono wynagrodzenia lub zasiłek chorobowy. Zdaniem skarżącego ma o tym świadczyć § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., który wskazuje, że okresem pracy w

szczególnych warunkach jest tylko okres wykonywania pracy, a nie cały okres pozostawania w zatrudnieniu. Supozycja ta upoważniła organ rentowy do twierdzenia, że wprowadzenie do porządku prawnego art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej nic nowego nie wniosło (nie stanowiło zmiany stanu prawnego). W ocenie skarżącego wprowadzenie tego przepisu było jedynie reakcją na błędną interpretację przepisów przez sądy.

Powyższa argumentacja zwalnia Sąd Najwyższy z odnoszenia się do ugruntowanej linii orzeczniczej szczegółowo zaprezentowanej przez Sąd odwoławczy. Można tylko stwierdzić, że Sąd Najwyższy nie widzi podstawy do odstępowania od jednolitych i wielokrotnie głoszonych poglądów na temat wykładni art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej w zakresie w jakim wchodzi on w relację z art. 184 ust. 1 ustawy. Wyjaśnienia natomiast wymaga teza podniesiona przez skarżącego. Gdyby okazała się ona prawidłowa, to należałoby przyjąć, że dotychczasowe orzecznictwo dotknięte jest wadą pierwotną, to jest niezasadnie przyjmowało, że przed 1 stycznia 1999 r. okresy zasiłkowe nie wchodziły w skład pojęcia pracy w szczególnych warunkach.

Rozważania należy rozpocząć od stwierdzenia, że rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. zostało wydane z upoważnienia zawartego w art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267). Ustawa ta za zatrudnienie warunkujące przyznanie świadczeń emerytalnych uznawała okres pozostawania w stosunku pracy w czasie, w którym pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłek z ubezpieczenia chorobowego, macierzyńskiego albo opiekuńczego (art. 11 ust. 1). Zasiłek chorobowy pobierany po ustaniu stosunku pracy traktowany był jako okres równorzędny z okresami zatrudnienia pod warunkiem, że był konsekwencją zatrudnienia wykonywanego w wymiarze nie niższym niż połowa czasu pracy obowiązująca w danym zawodzie (art. 11 ust. 2 pkt 1). Ustawa знаła też pojęcie okresów zaliczanych do okresu zatrudnienia. Przekaz ten należy zestawić z treścią § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r., zgodnie z którą okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy.

W ocenie skarżącego § 2 ust. 1 rozporządzenia wygenerował kategorię nie mieszczącą się w klasyfikacji, którą posługiwała się ustawa z dnia 14 grudnia 1982 r. Miałaby ona polegać na uznaniu, że do pracy w szczególnych warunkach wlicza się tylko niektóre okresy zatrudnienia z art. 11 ust. 1 (to jest tylko okresy efektywnej pracy w szczególnych warunkach, z wykluczeniem czasu, w którym pracownik tego rodzaju czynności nie wykonywał). Założenie to jest ryzykowne, co chyba zauważył sam skarżący twierdząc, że wliczeniu podlegają okresy przerw wymuszone rozkładem pracy (dni wolne, urlopy wypoczynkowe). Zwrot „wykonywanie pracy stale i w pełnym wymiarze obowiązującym na danym stanowisku” może być rozumiany „efektywnie” – w takim wypadku wliczane będą do stażu kwalifikowanego tylko dni, w których praca była stale i w pełnym wymiarze realizowana w warunkach szczególnych, albo „stanowiskowo” – w tym ujęciu punktem wyjścia jest wykonywanie pracy w warunkach szczególnych, jednak przy uwzględnieniu, że w jej świadczeniu będą występować „normalne” przerwy wynikające z zaangażowania czynnika ludzkiego (a zatem urlopy wypoczynkowe, zwolnienia lekarskie, urlopy okolicznościowe, urlopy macierzyńskie i inne). Zważywszy, że art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. wyznaczał jako warunkujący prawo do świadczeń określonych w ustawie (a zatem również prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach) okres zatrudnienia obejmujący także okresy zasiłków z ubezpieczenia chorobowego, trudno jest twierdzić, przy uwzględnieniu braku przepisu szczegółowego, że każda przerwa w wykonywaniu czynności zaliczanych do szczególnych warunków nie wlicza się do stażu kwalifikowanego. W każdym razie brak jakichkolwiek podstaw prawnych do wartościowania okresów przerw i głoszenia, że niektóre z nich (np. urlopy wypoczynkowe) są zaliczane, a inne (np. okresy niezdolności do pracy) należy pomijać. Zważywszy na te argumenty należy uznać, że stanowisko organu rentowego wywodzone z § 2 ust. 1 rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. jest problematyczne.

Po wejściu w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych

ustaw (Dz.U. z 1991 r. Nr 104, poz. 450 ze zm.), co nastąpiło z dniem 15 listopada 1991 r., dotychczasowe określenia - okresy zatrudnienia, równorzędne i zaliczalne do okresu zatrudnienia - zostały zastąpione terminami - okresy składkowe i nieskładkowe oraz okresy pracy w gospodarstwie rolnym. Tymi samymi pojęciami operuje obecnie obowiązująca ustawa emerytalna, przy czym okres pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy oraz zasiłków z tytułu choroby i macierzyństwa uważany jest za okres nieskładkowy (art. 7). Ustawa emerytalna w art. 32 ust. 1 zachowała dotychczasowe szczególne uprawnienia emerytalne z tytułu wykonywania pracy w szczególnym charakterze. Określenie "wykonywanie pracy w szczególnym charakterze" w odniesieniu do przepisów ustawy o emeryturach i rentach w brzmieniu pierwotnym należało rozumieć jako okresy pozostawania w stosunku pracy na stanowiskach, na których praca uznawana jest za wykonywaną w szczególnym charakterze, niezależnie od tego czy wynagrodzenie było wypłacane za czas wykonywania pracy, czy za czas usprawiedliwionej nieobecności w pracy, czy też zamiast wynagrodzenia pracownik otrzymywał zasiłek z tytułu choroby lub macierzyństwa. W tym zakresie wprowadzenie rozróżnienia na okresy składkowe i nieskładkowe niczego nie zmieniło, zatem okresy, za które pracownik otrzymywał zasiłki z ubezpieczenia społecznego były wliczane do okresu pracy w szczególnym charakterze, mimo że przy ustalaniu ogólnego (dwudziestopięcioletniego) okresu ubezpieczenia były traktowane jako okresy nieskładkowe.

W tym miejscu trzeba zaznaczyć, że w dniu 1 stycznia 1999 r. weszła w życie ustawa emerytalna. W art. 31 ust. 4 stwierdzała ona, że wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom świadczącym pracę w szczególnych warunkach przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Oznacza to, że w chwili wejścia w życie ustawy emerytalnej zachowano prawo do omawianych świadczeń według dotychczasowych reguł. Dopiero wtórnie ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw dodano do ustawy emerytalnej art. 32 ust. 1a. Warto w tym miejscu zastrzec, że przepis ten pierwotnie wykluczał zaliczanie do okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach nie tylko okresy niewykonywania pracy po

dniu 14 listopada 1991 r., za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenie z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Przepis art. 32 ust. 1a pkt 2 ustawy emerytalnej przewidywał, że ten sam skutek dotyczy okresów, w których na mocy szczególnych przepisów pracownik został zwolniony ze świadczenia pracy, z wyjątkiem okresu urlopu wypoczynkowego. To ostatnie wyłączenie zostało wykreślone z dniem 1 listopada 2005 r. (zgodnie z art. 1 pkt 7 ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. Nr 169, poz. 1412). Powyższy przebieg zmian wprowadzanych przez ustawodawcę uniemożliwia przyjęcie stanowiska organu rentowego. Trudno bowiem założyć, że nowelizacja przeprowadzona ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r., a szczególnie wprowadzenie do porządku prawnego art. 32 ust. 1a ustawy emerytalnej nie zmieniła stanu prawnego, a było tylko reakcją na błędną interpretację sądów. Tego rodzaju stanowisko nie przekonuje, a to oznacza, że Sąd odwoławczy nie naruszył art. 32 ust. 1a w związku z art. 184 ustawy emerytalnej w związku z § 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Dlatego na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzeczono jak w sentencji.